

АСИСТЕНСЬКА ПРАКТИКА

Завдання педагогічної практики:

- > поглиблення розуміння сутності основ особистісно орієнтованої освіти, особливостей їх реалізації в освітньому процесі ЗВО;
- > саморозвиток особистісних якостей студента, активізація позиції суб'єкта професійного та особистісного саморозвитку;
- > поглиблення розуміння сутності виховання в контексті інноваційної освіти, основ її реалізації через адекватну організацію навчальної діяльності студентів;
- > реалізація функцій куратора академічної групи, проведення позааудиторних виховних заходів.

Для реалізації поставлених завдань, практикант повинен виконати наступні види робіт:

1. Провести виховний захід та навчальне заняття (безвідносно до форми), здійснити їх комплексний самоаналіз за всіма значущими параметрами, а також з позиції реалізації виховного потенціалу, виконання виховних завдань (через зміст, організацію навчальної діяльності, міжособистісні взаємовідносини суб'єктів діяльності, атмосферу). Теоретично обґрунтувати сформульовані висновки.
2. Вести педагогічний щоденник (фіксувати та аналізувати процес і результати власної діяльності (заняття, виховні заходи), а також ситуації, пов'язані з проблемами виховання, міжособистісних взаємин, конфліктів та ін.
3. Підготувати звіт з педагогічної практики, в якому відобразити:
 - а) найбільш суттєві досягнення та проблеми практики організації освітнього процесу у ЗВО, дати їм теоретичне обґрунтування;
 - б) сформулювати комплекс форм, методів, прийомів організації педагогічного процесу, які магістрант визначив як найбільш ефективні;
 - в) сформулювати загальні висновки, «уроки практики», визначити напрямки особистісного та професійного саморозвитку на перспективу;

Магістр повинен знати:

- сутність інноваційної, кредитно-модульної системи професійної підготовки фахівця, в основі якої – особистісно орієнтована освіта, основи її реалізації в практиці організації освітнього процесу ЗВО;
- сутність виховання в контексті компетентнісної освіти, його технологічне забезпечення в умовах навчального заняття, позааудиторної виховної роботи;
- моделі та технології проведення самодіагностики та самоаналізу за комплексом значущих параметрів.

Магістр повинен уміти:

- формувати моделі та конспекти організації науково-педагогічної діяльності на основі стандартів особистісно орієнтованої освіти та «Я-концепції», забезпечувати їх адекватну реалізацію на практиці;
- формувати партнерські взаємовідносини зі студентами в структурі навчальної та поза аудиторної виховної діяльності;
- формувати сприятливий психологічний мікроклімат на навчальному занятті, створювати умови для особистісної та професійної самореалізації студента.
- комплексно та цілеспрямовано спостерігати і аналізувати освітній процес у ЗВО, навчальні заняття, конкретні педагогічні ситуації;
- виявляти педагогічні проблеми, давати їм теоретичну інтерпретацію, комплексно визначати шляхи вирішення.

Звітна документація:

1. Конспект проведеного навчального заняття та виховного заходу, комплексний їх самоаналіз за всіма значущими параметрами (див. додаток А);
2. Педагогічний щоденник (фіксувати та аналізувати процес і результати власної діяльності (заняття, виховні заходи), а також ситуації, пов'язані з проблемами виховання, міжособистісних взаємин, конфліктів та ін.
3. Звіт з педагогічної практики, в якому відобразити:
 - а) найбільш суттєві досягнення та проблеми практики організації освітнього процесу у ЗВО, дати їм теоретичне обґрунтування;

- б) сформувати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які магістрант визначив як найбільш ефективні;
- в) сформувати загальні висновки, «уроки практики», визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу.

Критерії оцінювання готовності магістранта до організації виховної діяльності

1. Готовність до конструювання та здійснення педагогічного процесу за особистісно орієнтованою технологією.
2. Готовність до організації виховної роботи в поза аудиторному режимі.
3. Сформованість аналітичної діяльності, здатність до самоаналізу, особистісного та професійного саморозвитку.

Додаток А

ЛЕКЦІЯ – систематичний, послідовний виклад навчального матеріалу, будь-якого питання, проблеми, теми, розділу, предмета, методів науки.

Лекція вперше почала застосовуватися у середньовічних університетах у формі читання й коментування викладачем тексту якоїсь книги. Характер усного викладу навчального курсу (звичайно латинською мовою) лекція набула у XVIII столітті. Лекції бувають навчальними і публічними. Лекція у вищих навчальних закладах є одним із основних видів навчання.

Головні вимоги до навчальної лекції: науковість, доступність, єдність форми й змісту, емоційність викладу, органічний зв'язок з іншими видами навчальних занять – семінарами, практичними заняттями тощо.

СХЕМА АНАЛІЗУ ЛЕКЦІЇ (загальнодидактична)

1. Тема лекції.
2. Мета лекції. Правильність визначення компонентів мети (навчально-методичного, виховного, розвивального).
3. Структура лекції. Етапи, внутрішній зв'язок між ними та підпорядкованість загальній меті лекції.
4. Реалізація принципів навчання у ході лекції.
5. Забезпечення зв'язку із матеріалом попередньої теми лекції.

6. Відповідність змісту лекції загальній темі модуля з даної дисципліни.
7. Загальнотеоретичний рівень викладу навчального матеріалу. Термінологічний апарат лекції.
8. Міждисциплінарні зв'язки, способи їх забезпечення.
9. Зв'язок із потребами суспільства, сучасної школи із життєвим досвідом студентів.
10. Зв'язок із практичною професійною діяльністю (неперервною практикою) та її актуальними проблемами. Відображення специфіки обраної студентом спеціальності, напряму підготовки, спеціалізації.
11. Системний підхід до забезпечення професійної підготовки фахівця.
12. Шляхи активізації навчального процесу, розвиток мислення, мовлення, пам'яті, уваги, уяви, емоцій, волі студентів. Проблемність у навчанні.
13. Орієнтація студентів на самоосвіту, науково-дослідницьку діяльність, актуальні питання даної проблеми.
14. Наочність, засоби навчання (у тому числі технічні та комп'ютерні інформаційні технології), їх місце і роль у процесі оволодіння знаннями. Прийоми їх застосування на лекції.
15. Сучасні технології та методики викладання у ЗВО.
16. Місце дошки на лекції. Раціональність її використання, культура письма на ній.
17. Методи і форми поточного контролю за засвоєнням навчального матеріалу лекції.
18. Прийоми підведення підсумків кожного окремого питання, проблеми, лекції в цілому.
19. Діяльність викладача на лекції:
 - а) мова викладача (голос, інтонація, жести, міміка, манера говорити та інше);
 - б) уміння поводитися в аудиторії, контакт зі студентами, способи підтримання робочої дисципліни, реакція на окремі порушення, такт викладача;
 - в) зовнішній вигляд викладача.
20. Загальні висновки про лекцію:
 - а) ефективність лекції в цілому;
 - б) науковий рівень викладання навчального матеріалу;
 - в) виховний потенціал лекції, формування у студентів інтересу

- до дисципліни, професії, навчання;
- г) якість засвоєння знань студентами;
- д) досягнення мети лекції.

СЕМІНАР (семінарське заняття) – один із основних видів навчальних практичних занять студентів вищих навчальних закладів, що полягає у самостійному вивченні за запропонованими педагогом завданнями окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням матеріалу у вигляді доповіді, повідомлення, реферату, конспекту та активному обговоренні вивченого на самому занятті.

З історії відомо, що вже в грецьких гімназіях і римських школах практикувалися семінарські заняття, які супроводжувалися коментарями, доповідями, диспутами й заключним словом педагога. В XVII столітті семінари були введені на старших курсах університетів з метою навчання студентів працювати над першоджерелами.

Семінарське заняття сприяє формуванню у студентів практичних умінь та навичок застосовувати знання, а також розвиткові навичок самостійної роботи над навчальним матеріалом та літературою.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ – вид навчального заняття, при якому педагог організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчального предмета й формує уміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

СХЕМА АНАЛІЗУ СЕМІНАРСЬКОГО (ПРАКТИЧНОГО) ЗАНЯТТЯ

1. Тема заняття.
2. Мета заняття. Правильність визначення компонентів мети (навчально-методичного, виховного, розвивального).
3. Доцільність визначених для обговорення проблем, їх актуальність.
4. Структура заняття. Етапи, внутрішній зв'язок між ними та підпорядкованість загальній меті.
5. Реалізація принципів навчання на занятті.

6. Забезпечення зв'язку із матеріалом лекції. Взаємодоповнюваність лекції та семінарського (практичного) заняття.
7. Система самостійної підготовки студентів до заняття. Шляхи перевірки її результативності.
8. Система роботи з формування теоретичних уявлень і понять з проблеми семінарського (практичного) заняття. Термінологічний апарат і робота по засвоєнню суттєвих ознак кожного поняття.
9. Робота з використання державних документів, першоджерел, довідкової літератури тощо з метою повного і глибокого аналізу питань даного заняття.
10. Засоби унаочнення та доцільність їх використання на різних етапах семінарського (практичного) заняття.
11. Система роботи з формування вмінь застосовувати теоретичні знання з проблем заняття.
12. Прийоми підведення підсумків кожного окремого питання, проблеми заняття.
13. Форми поточного контролю за пізнавальною діяльністю студентів під час заняття.
14. Шляхи активізації пізнавальної діяльності студентів, спрямованість на самоосвіту та подальший науковий пошук.
15. Професійна спрямованість змістовного, організаційного та мотиваційного компонентів семінарського (практичного) заняття.
16. Зв'язок навчального матеріалу із потребами суспільства, сучасної школи із життєвим досвідом студентів.
17. Доцільність використання різних методів перевірки і оцінки знань та діяльності студентів у структурі заняття.
18. Діяльність викладача на семінарському (практичному) занятті:
 - а) мова викладача (голос, інтонація, жести, міміка, манера говорити та інше);
 - б) уміння поводитися в аудиторії, контакт зі студентами, способи підтримання робочої дисципліни, реакція на окремі порушення, такт викладача;
 - в) зовнішній вигляд викладача.
19. Загальна характеристика ролі викладача у формуванні особистості майбутнього педагога.
20. Загальні висновки про семінарське (практичне) заняття:

- а) ефективність заняття в цілому;
- б) науковий рівень навчального матеріалу;
- в) виховний потенціал заняття, формування у студентів інтересу до навчального предмета, професії, навчання;
- г) якість засвоєння знань студентами;
- д) досягнення мети заняття.

СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ У ВНЗ

1. Мета виховного заходу (навчально-методична, виховна, розвивальна) та її відповідність обраній темі.
2. Шляхи формування позитивної мотивації студентів до виховної взаємодії із викладачем – куратором (т'ютером) академічної групи.
3. Адекватність форми проведення виховного заходу його темі та меті.
4. Оригінальність та актуальність ідеї, назви заходу.
5. Доцільність матеріальної бази виховного заходу.
6. Організація виховного простору під час проведення заходу.
7. Система підготовчої роботи до початку проведення заходу (шляхи залучення окремих студентів, мікрогруп та колективу в цілому).
8. Правильність розподілу та використання часу у ході проведення заходу.
9. Інформаційна насиченість виховного заходу та зв'язок із проблемами сучасного суспільства.
10. Активізація пізнавальної діяльності студентів та шляхи її забезпечення, оптимальність використання методів і прийомів формування інтересу студентів до теми (проблеми) заходу.
11. Врахування вікових особливостей та індивідуальних потреб студентів.
12. Врахування професійних потреб та спрямованості студентської аудиторії.
13. Комплексний підхід у процесі обговорення теми (проблеми) заходу та шляхи його забезпечення.
14. Характеристика структури виховного заходу:
 - а) передмова (вступ) – створення емоційного настрою, відповідної специфіці теми атмосфери;
 - б) зав'язка – постановка основної проблеми заходу у відповідній формі, установка на увагу студентів і співпрацю з

- куратором (т'ютером);
- в) основна частина – етапи, види роботи, складові елементи;
- г) кульмінація;
- д) фінал;
- ж) післядія (за необхідністю).
- 15.Реалізація особистості викладача – куратора (т'ютера) під час проведення виховного заходу.
- 16.Професійна майстерність, артистизм викладача – куратора.
- 17.Використання засобів індивідуалізованого та колективного впливу на кожного учасника виховного заходу.
- 18.Роль та місце даного заходу у системі виховної роботи зі студентами.
- 19.Система оцінювання ролі кожного з учасників виховного заходу (її різноманітність, об'єктивність та адекватність).
- 20.Загальна оцінка якості та результатів виховного заходу.

Рекомендована література:

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
2. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Харків.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
3. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. 534 с.
4. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
5. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2020. 290 с.